

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/sledztwa/akty-oskarzenia/203721,417-Akt-oskarzenia-przeciwko-Andrzejowi-B-Jerzemu-B-Andrzejowi-C-Zdzislawowi-C-C.html>
13.03.2026, 12:16

417. Akt oskarżenia przeciwko Andrzejowi B., Jerzemu B., Andrzejowi C., Zdzisławowi C., Czesławowi G., Józefowi G., Lechowi K., Marianowi K., Wojciechowi Romanowi K., Janowi M., Tadeuszowi M., Zbigniewowi M., Markowi M., Henrykowi M., Andrzejowi M., Czesławowi N., Andrzejowi P., Romanowi P., Jerzemu P., Jerzemu R., Bogusławowi R., Januszowi S., Józefowi Sz., Bogusławowi Ś., Tadeuszowi U. i Jerzemu Z. oraz Edmundowi Aleksandrowi M.

W dniu 3 lipca br. prokurator Oddziałowej Komisji ŚZpNP w Gdańsku skierował do Sądu Rejonowego w Kwidzynie akt oskarżenia przeciwko 27 byłym funkcjonariuszom Służby Więziennej zarzucając im, że w dniu 14 sierpnia 1982 roku w Kwidzynie wzięli udział w pobiciu ponad stu osób internowanych w Ośrodku Odosobnienia oraz fizycznie i psychicznie znęcali się nad nimi.

W toku prowadzonego w tej sprawie śledztwa prokurator Oddziałowej Komisji ŚZpNP w Gdańsku zgromadził bogaty materiał dowodowy pozwalający na odtworzenie przebiegu zdarzeń w Ośrodku Odosobnienia w Kwidzynie w dniu 14 sierpnia 1982 roku oraz na ustalenie roli jaką w nich odegrali poszczególni funkcjonariusze Służby Więziennej. Ustalono mianowicie, że funkcjonariusze Służby Więziennej, po stłumieniu protestu internowanych, prowadzonego przeciwko wprowadzeniu znacznych ograniczeń w kontaktach z rodzinami, około godz. 13.00 umieścili ich w zamkniętych celach w trzech pawilonach mieszkalnych. Od około godz. 14.00 wyprowadzali następnie internowanych pojedynczo z poszczególnych cel pawilonu II na korytarz i zmuszali do przejścia przez środek szpaleru funkcjonariuszy, którzy w tym czasie zadawali im dziesiątki uderzeń pałkami szturmowymi i pięściami po całym ciele oraz kopali w podbrzusze i okolice nerek. Niektórych internowanych zmuszano do kilkukrotnego przejścia przez szpaler funkcjonariuszy. W ten sposób bito internowanych przez okres co najmniej półtorej godziny, po czym funkcjonariusze udali się do kolejnego pawilonu (numer I), gdzie także po wyprowadzeniu internowanych z cel, bili ich na korytarzu pałkami szturmowymi oraz zadawali uderzenia pięściami i kopali po całym ciele. Identycznie zachowywano się wobec osób pozostawionych w celach. Analogiczne działania podjęto następnie wobec internowanych umieszczonych w pawilonie numer III. Trwały one do godziny 17.00.

Następstwem tych brutalnych działań był rozstrój zdrowia, a w niektórych przypadkach również ciężkie uszkodzenie ciała pokrzywdzonych w postaci krwiaków i obrzęku mózgu, złamania kręgów kręgosłupa, stłuczenia nerek, wstrząśnienia siatkówki oka i rozległych

krwiaków o wymiarach kilkudziesięciu centymetrów. Zdarzały się także przypadki utraty przytomności przez pobite osoby. Do lekarza przyjmującego w ambulatorium Zakładu Karnego w Kwidzynie w dniu 14 sierpnia 1982 roku, z obrażeniami ciała doznanymi w następstwie pobicia przez funkcjonariuszy, zgłosiło się 44 internowanych, a w następnych dniach jeszcze blisko 20. W związku ze stwierdzonymi urazami 12 internowanych przewieziono następnie na leczenie do miejscowego szpitala. Z ustaleń śledztwa wynika, że co najmniej 60 internowanych doznało obrażeń ciała w następstwie bezprawnych działań funkcjonariuszy.

Internowani byli też dręczeni psychicznie wymyślnymi metodami, które miały ich poniżyć i upokorzyć. Zmuszano ich na przykład do zdrapywania paznokciami oraz zlizywania ze ścian cel, sporządzonych uprzednio napisów, niszczenia symboli religijnych, wążania pałek szturmowych funkcjonariuszy oraz klękania i całowania ich butów, ponadto szczuto ich psem, spluwano na nich, niszczone przechowywaną w celach żywność a następnie zmuszano do sprzątania celowo zabrudzonych pomieszczeń. Odbywało się to przy „akompaniamencie” krzyków, znieważania słowami wulgarnymi i obelżywymi, grożenia pobiciem.

Charakterystycznym jest, że te brutalne działania Służby Więziennej nastąpiły w sytuacji, gdy protest internowanych został już przełamany przez funkcjonariuszy i umieszczono osadzonych w celach mieszkalnych. Pokazuje to jednoznacznie, że nie miały one nic wspólnego z przywracaniem regulaminowego funkcjonowania Ośrodka Odosobnienia, były natomiast aktem bezprawia, stanowiły represję i polegały na zastosowaniu brutalnego odwetu oraz swoistego „ostrzeżenia” na przyszłość w przypadku zgłaszania – choćby uprawnionych – żądań przez internowanych. Trzeba także zauważyć, iż celu tych działań nie ukrywali sami funkcjonariusze, którzy bijąc, poniżając i dręcząc internowanych krzyczeli do nich między innymi, że „to za podniesienie ręki na władzę ludową”, „wybijemy wam z głowy demokrację”, „zaprowadzimy wreszcie porządek”, „pachołki Regana, będziecie wisieć do nogi”, „zachciało się Solidarności, to macie”, „to my mamy władzę i będzie jak my chcemy”.

Czyny zarzucone w akcie oskarżenia zostały opisane w art. 184 § 1 kk, art. 158 § 1 kk, art. 155 § 1 pkt 2 kk, art. 156 § 1 kk i art. 246 § 1 kk (kodeksu karnego z dnia 19.04.1969 r.), a także art. 207 § 1 kk w zbiegu z art. 158 § 1 i 2 kk (w wersji sprzed 14.03.2023) w zbiegu z art. 156 § 1 i 2 kk (w wersji sprzed 13.07.2017 r.) w zbiegu z art. 157 § 1 , w zbiegu z art. 231 § 1 kk, w związku z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 2 ust. 1 i art. 3 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 roku o IPN-KŚZpNP oraz (Dz. U. z 2023 r., poz. 102).

Przestępstwa, o popełnienie których zostali oskarżeni byli funkcjonariusze Służby Więziennej, są zagrożone karą do 8 lat pobawienia wolności. Co do dwóch kolejnych byłych funkcjonariuszy Służby Więziennej, podejrzanych o udział w pobiciu i znęcanie się nad internowanymi, którzy obecnie zamieszkują na stałe poza granicami Polski, podjęto czynności zmierzające do wydania wobec nich Europejskich Nakazów Aresztowania, by również oni stanęli przed sądem w Polsce.